

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla
wychowawców szkół podstawowych

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu: „Doskonalenie umiejętności cyfrowych nauczycieli”
realizowanego przez Niepubliczną Placówkę Doskonalenia Nauczycieli COGITO,

Opracowanie: mgr Anna Suszczyńska

Spis treści

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH	1
SCENARIUSZ 1 (z 3)	3
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:.....	5
BIBLIOGRAFIA	12
ZAŁĄCZNIKI.....	13
SCENARIUSZ 2 (z 3)	19
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:.....	21
BIBLIOGRAFIA	29
ZAŁĄCZNIKI.....	30
SCENARIUSZ 3 (z 3)	36
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ.....	38
BIBLIOGRAFIA	46
ZAŁĄCZNIKI.....	47

SCENARIUSZ 1 (z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: klas VII-VIII

PROWADZONYCH PRZEZ: wychowawcę klasy na godzinie wychowawczej

TEMAT: Jak skutecznie sporządzać notatki?

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania
- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych
- praca w zespole i społeczna aktywność

METODY PRACY:

- ćwiczenie kreatywne
- praca z tekstem źródłowym
- metafora filmowa
- burza mózgów
- mapa mentalna
- ćwiczenia z kartą pracy
- quiz edukacyjny
- ćwiczenie interaktywne

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop, kamera, mikrofon
- drukarka
- MS Teams
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Aplikacje Learning Apps

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Faza wstępna lekcji

Na początku zajęć osoba prowadząca podejmuje czynności porządkowo-organizacyjne, do których należy między innymi powitanie się wszystkich w zespole na platformie do zdalnej edukacji oraz sprawdzenie obecności. Następnie zostaje podany temat lekcji, cele oraz treści kształcenia.

W tym miejscu odbywa się również krótkie przedstawienie najważniejszych aktywności zaplanowanych podczas warsztatów oraz rekomendowanych do ich realizacji metod i form pracy. Można również wygospodarować czas na omówienie aktualnych spraw, które zgłaszają uczniowie i uczennice.

Uczniowie i uczennice otrzymują przestrzeń do tego, aby wyrazić swoje potrzeby oraz możliwości związane z realizacją przedstawionego tematu. Jest to ważne szczególnie dla tego, że zajęcia mają charakter zdalny i osoby uczące się nie mogą nawiązać ze sobą bezpośredniego kontaktu.

Jeśli istnieje taka konieczność, dyktowana potrzebami zespołu klasowego bądź potrzebami osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w fazie wstępnej lekcji warto przeprowadzić kilka ćwiczeń integracyjnych oraz przypomnieć kontrakt współpracy i komunikacji w grupie.

Działania integrujące zespół pozwalają na budowanie pozytywnej atmosfery w klasie, także w klasie wirtualnej oraz mają bardzo duży wpływ na poziom poczucia bezpieczeństwa uczniów i uczennic na zajęciach. Przekłada się to w oczywisty sposób na efekty uczenia się podczas lekcji.

Z uwagi na fakt, że scenariusz lekcji opracowany jest dla zdalnej edukacji, trzeba bardzo starannie dobierać ćwiczenia integracyjne, które muszą być dopasowane do konkretnego zespołu klasowego. Przykładowe działania mijają się z celem i stanowią tylko zapychacze czasu i przestrzeni.

Czasem wystarczy proste pytanie o samopoczucie lub prośba o podzielenie się z kolegami i koleżankami swoimi myślami, doświadczeniami, osiągnięciami z ostatniego dnia, tygodnia, miesiąca. Tego typu aktywności nie zajmują wiele czasu, a pozwalają na stworzenie dobrego gruntu do dalszych działań edukacyjnych.

Ćwiczenie kreatywne „Aktywna nauka”

Tekst źródłowy przedstawia informacje na temat koncepcji aktywnego uczenia się, która sięga Konfucjusza. Zgodnie z jej założeniami to osoby uczące się, a nie

nauczające powinny dzielić się doświadczeniami edukacyjnymi, szukać połączeń między posiadaną wiedzą i nowymi informacjami. Przede wszystkim zaś powinny stosować je w codziennym życiu.

Tekst źródłowy „[Aktywna nauka](https://fcl.eun.org/documents/10180/5283670/O2-AL-framework-Summary_PL.pdf)” (dostępny w serwisie: https://fcl.eun.org/documents/10180/5283670/O2-AL-framework-Summary_PL.pdf), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Zadanie 1: Konfucjusz stwierdził „Słyszę, i zapominam. Widzę, i pamiętam. Robię, i rozumiem.” Instrukcja: stwórz listę dwudziestu przykładów potwierdzających oraz obalających myśl chińskiego filozofa. Wpisz konkretne sytuacje związane z doświadczeniem uczenia się w szkole np. konkretnego przedmiotu, materiału, wykonywania określonego zadania lub realizowania jakiegoś projektu.

Zadanie 2: Ludzie zapamiętują 10% informacji przeczytanych, 20% informacji usłyszanych, 30% informacji zaobserwowanych, 50% informacji usłyszanych i zaobserwowanych, 70% informacji wypowiedzianych i 90% czynności, które wykonują. Instrukcja: przedstaw to zestawienie w formie graficznej. Możesz skorzystać z tradycyjnych technik rysunku lub graficznych narzędzi cyfrowych.

Zadanie 3: Nauczyciele są przekonani, że oceny to konieczność, aby uczniowie aktywnie się uczyli. Instrukcja: podaj 10 argumentów „za” i „przeciw” szkolnym ocenom. Następnie wypisz dwadzieścia pomysłów na to, co można zrobić, aby uczniowie i uczennice w trakcie uczenia się notowali dowody, świadczące o osiągniętych efektach edukacji?

Proponowane zadania można wykonać w dowolnej konfiguracji. Zalecane formy to praca w parach, jednak można zlecić ćwiczenia do realizacji w grupach lub indywidualnie. Ważne jest w tym miejscu uwzględnienie potrzeb i możliwości osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Pytanie problemowe „Jak skutecznie uczyć się poprzez notowanie?”

Po wykonaniu oraz omówieniu zaproponowanych ćwiczeń kreatywnych osoba ucząca zaprasza uczniów i uczennice do mini-dyskusji za pośrednictwem chatu na platformie do zdalnej edukacji.

W wyniku wirtualnej dyskusji zostaje sformułowane pytanie problemowe. Uczniowie i uczennice będą poszukiwali odpowiedzi na nie w fazie realizacji lekcji. W tym celu obejrzą film, wezmą udział w burzy mózgów online oraz stworzą mapę mentalną.

Pytanie problemowe ma zachęcić uczniów i uczennice do pogłębionej refleksji nad własnym warsztatem pracy. Chodzi tutaj oczywiście o formy i sposoby przyswajania wiedzy, nabywania umiejętności oraz doskonalenia kompetencji. Ta aktywność powinna być powszechną praktyką stosowaną na zajęciach w szkole.

Część 2. Faza realizacji lekcji

Ta faza lekcji zawiera kluczowe aktywności dla realizacji założonych celów, dlatego trwa najdłużej. W tym miejscu osoby uczące się nabywają nową wiedzę, umiejętności oraz doskonałą kompetencje. Uczniowie i uczennice cały czas mają możliwość dzielenia się swoimi spostrzeżeniami, to jednak faza realizacji stanowi główną przestrzeń do pogłębionej refleksji i wymiany doświadczeń.

Aby utrzymać zaangażowanie osób uczących się na odpowiednio wysokim poziomie zaleca się zastosowanie w tej części zajęć metod aktywnych. Dlatego uczniowie i uczennice będą mieli możliwość pracować z wykorzystaniem trzech metod: metafory filmowej, burzy mózgów oraz mapy mentalnej.

Ich działania mają na celu aktywne poszukiwanie rozwiązań na postawione w poprzednim ćwiczeniu pytanie problemowe. „Jak skutecznie uczyć się poprzez notowanie?” to kwestia wymagająca od uczniów i uczennic skupienia uwagi na najwyższym poziomie.

Metafora filmowa „Skuteczne uczenie się? Trzy ważne rzeczy”

Osoba prowadząca zajęcia udostępnia uczniom i uczennicom na platformie do zdalnej edukacji dostępny w serwisie YouTube film Marka Szurawskiego [„Skuteczne uczenie się? Trzy ważne rzeczy”](https://www.youtube.com/watch?v=sZC6UHTKBp0) (dostępny w serwisie: <https://www.youtube.com/watch?v=sZC6UHTKBp0>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Film opublikowany przez „Edukację na NOWO” stanowi głos w dyskusji na temat skutecznego uczenia się. Marek Szurawski opowiada dla „Edukacji na Nowo” o trzech ważnych rzeczach w procesie uczenia się. Zadaniem uczniów jest rozpoznanie tych rzeczy oraz zdefiniowanie ich w swoim języku z perspektywy własnego doświadczenia.

Włączenie do zajęć filmu o skutecznym uczeniu się pozwala na głębsze zaangażowanie uczniów i uczennic w omawianą problematykę związaną z nauką sporządzania efektywnych notatek w procesie uczenia się. Wizualizacja treści w formie video ma wpływ na lepsze rozumienie prezentowanych zagadnień.

Marek Szurawski opowiada o sile wyobraźni i skojarzeń, które decydują o innym uczeniu się. Istotna według niego jest umiejętność zamiany nowych informacji na obrazy. Bardzo ważne jest także łączenie nowych informacji z posiadaną już wiedzą. Wykładowca twierdzi, że im więcej się wie, tym więcej zapamiętuje.

Instrukcja: obejrzyj film pod tytułem „Skuteczne uczenie się? Trzy ważne rzeczy”. Następnie odpowiedz na kilka pytań do filmu. Na tej podstawie opracuj krótką ustną lub pisemną notatkę na temat prezentowanego mini-wykładu Szurawskiego. Potem przedstaw wyniki pracy na zdalnej platformie.

Pytania do filmu: „O czym jest film?”, „Na co zwróciłeś/zwróciłaś uwagę?”, „Co myślisz po obejrzeniu filmu?”, „Kim jest osoba występująca w filmie?”, „Co jest ważne dla osoby mówiącej w filmie?”, „Jaka wiedza wynika z filmu?”, „Co można zrobić z uzyskaną wiedzą?” oraz „Czego jeszcze więcej chcesz się dowiedzieć?”.

Osoby uczące się przystępują do pracy z filmem. Współpracując online w parach udzielają odpowiedzi na postawione pytania do filmu za pośrednictwem wideorozmowy. Następnie na forum omawiają najważniejsze zagadnienia z filmu na platformie do zdalnej edukacji. Na tym etapie podejmują próbę udzielenia odpowiedzi na zawarte w temacie lekcji pytanie: „Jak skutecznie sporządzać notatki?”.

Notatki opracowane przez uczniów w tym ćwiczeniu stanowią punkt wyjścia do kolejnej aktywności. Warto zwrócić uwagę na to, aby sam proces notowania wzbudzał zaciekawienie uczniów i uczennic, motywował ich do poszukiwania nietypowych rozwiązań. Otworzy to przed nimi drzwi do efektywnej dyskusji w formie wirtualnej burzy mózgów.

Burza mózgów „Jakie rzeczy są ważne dla skutecznego uczenia się?”

Osoba prowadząca zajęcia otwiera sesję burzy mózgów w wersji online. Na udostępnionej przez nią za pośrednictwem platformy do zdalnej edukacji wirtualnej tablicy uczniowie i uczennice zapisują swoje pomysły.

Zastosowanie tej techniki ma przede wszystkim na celu zaangażowanie wszystkich uczniów do efektywnej współpracy online. Dzięki temu każda osoba ucząca się ma możliwość wypowiedzenia się. Ważne, aby osoba moderująca dyskusję zwracała na ten fakt baczną uwagę i cały czas trzymała rękę na pulsie.

Burza mózgów pozwala na szybkie zgromadzenie wielu pomysłów na rozwiązanie postawionego problemu w bardzo krótkim czasie. Efektywność w tym zakresie podnosi także wykorzystanie technologii cyfrowej, która pozwala na użycie narzędzi interaktywnych skracających czas edycji pomysłów.

Instrukcja: zapoznaj się z problem, który należy rozwiązać: „Jakie rzeczy są ważne dla skutecznego uczenia się?”. Przypomnij sobie zasady kontraktu obowiązujące podczas współpracy online. Nie oceniaj, nie krytykuj i nie komentuj propozycji innych osób z klasy.

Następnie zapisz na tablicy swoje pomysły. Możesz zgłosić dowolną ich liczbę. Masz na to dziesięć minut czasu. Później dostęp do tablicy zostaje zamknięty przez nauczyciela, nauczycielkę. Zaproponowane rozwiązania zostają poddane ocenie dopiero po zakończeniu sesji. Wówczas wraz z innymi osobami dokonasz weryfikacji wszystkich zgłoszonych rozwiązań i wybierzesz najlepsze propozycje.

Ćwiczenie zawiera schemat przebiegu dyskusji w formie burzy mózgów. Na jego podstawie możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online. Powodzenia! Projekt [Burza mózgów – przebieg](https://zpe.gov.pl/) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Osoby uczestniczące w burzy mózgów razem z jej moderatorem dokonują wyboru rozwiązań, które ich zdaniem najlepiej odpowiadają na postawiony problem. Ważne jest, aby uczniowie i uczennice potrafili dokonać uzasadnienia swojego wyboru, a nie kierowali się jedynie intuicją na chybił trafił.

Najlepsze pomysły zostają zebrane i wprowadzone w życie. Sformułowane rekomendacje w zakresie rzeczy ważnych dla skutecznego uczenia się powinny zostać sprawdzone w praktyce przez osoby uczące się. Wnioski z tego zapisane i przedyskutowane od kątem efektywności wdrażanych rozwiązań.

Burza mózgów ma na celu zebranie rozwiązań w zakresie wspierania procesu uczenia się uczniów i uczennic, ale także pokazania jak efektywnie poszukiwać pomysłów z zastosowaniem kreatywnych metod. Dzięki tej aktywności osoby uczące się doskonalą umiejętności związane z aktywną nauką.

Mapa mentalna „Skuteczne notowanie”

Po podsumowaniu burzy mózgów osoby uczące się przechodzą do kolejnej aktywności zaplanowanej w fazie realizacji lekcji. Tym razem dostają do opracowania mapę mentalną. Hasłem kluczowym jest „skuteczne notowanie”. Wykonując mapę skojarzeń na temat notatki, uczą się jednocześnie jak te notatki sporządzać w efektywny sposób z wykorzystaniem wyobraźni i wizualizacji.

Instrukcja: przygotuj kreatywną notatkę na zadany temat. Pamiętaj o najważniejszych zasadach mapowania myśli. Ćwiczenie zawiera szablon mapy mentalnej służący do opracowania notatki. Notatki można wykonać w formie mapy

mentalnej online lub na wydrukowanej karcie pracy. Ćwiczenie może być dostępne w dwóch wersjach: online lub wydruku. Powodzenia! Projekt [Mapa skojarzeń](#) (dostępne w serwisie: <https://coggle.it/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

W efekcie uczniowie organizują swoją wiedzę na temat sporządzania notatek w formie przestrzennej wizualizacji. Mogą to robić indywidualnie, w parach lub w grupach. Dopuszczalne jest również zespołowe tworzenie mapy pod warunkiem, że nie jest to pierwszy projekt tego typu i uczniowie są obeznani z tą techniką.

Celem tej aktywności jest zwrócenie uczniom i uczennicom uwagi na fakt, że ich mózg nie działa linearnie, tylko promieniście, dlatego tak istotne jest podczas uczenia się graficzne odwzorowanie wiedzy. Dzięki tej technice zwiększa się wydajność zapamiętywania. Uruchomiona zostaje również intuicja.

Mapa myśli działa na analogicznych zasadach, tak jak funkcjonuje ludzki mózg. Centralnie ułożone hasło kluczowe, stanowiące główny temat mapy, następnie rozchodzące się promieniście gałęzie. Warto w podsumowaniu pracy tą metodą nawiązać do zagadnień z obszaru neurodydaktyki, a uczniów i uczennice poprosić o przywołanie ich wiedzy o mózgu zdobytej na lekcjach biologii.

Część 3. Faza podsumowująca lekcję

W ostatniej części zajęć osoba ucząca proponuje uczniom i uczennicom trzy aktywności: quiz edukacyjny, ćwiczenie interaktywne oraz zadanie domowe. Uwzględniając pracę z osobami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trzeba pamiętać o odpowiednim dostosowaniu proponowanych zadań do zespołu klasowego oraz poszczególnych uczniów i uczennic.

Podstawowym celem tej fazy jest rekapitulacja treści omawianych w fazie wstępnej oraz w fazie realizacji lekcji. Zespół dokonuje zebrania, uporządkowania i powtórzenia poznanych wiadomości. Zostają zweryfikowane cele zajęć, na ile udało się je osiągnąć. Ważna jest także refleksja na temat tego, co udało się zrobić, a czego nie i dlaczego. Pojawiają się także propozycje, w jakim kierunku się rozwijać.

Quiz edukacyjny „Mapowanie myśli! Sprawdź, czy potrafisz robić notatki”

Instrukcja: rozwiąż samodzielnie quiz edukacyjny na temat sporządzania notatek w formie mapy skojarzeń. Odnosząc się do wiadomości uzyskanych podczas zajęć odpowiedz na wszystkie pytania.

Pamiętaj, że w każdym zadaniu tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa. Pytania są dostępne dla Ciebie w kilku formach do wyboru: w wersji elektronicznej na

Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej lub jako dokument tekstowy udostępniony przez osobę uczącą na zdalnej platformie edukacyjnej lub w wersji wydruku.

Powodzenia! Quiz edukacyjny [„Mapowanie myśli! Sprawdź, czy potrafisz robić notatki”](#). (dostępny w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Ćwiczenie interaktywne „Mapa myśli”

Wykreślanka wirtualna zawiera tabelę z literami alfabetu do wykreślenia ukrytych słów. Instrukcja: znajdź słowa związane z mapowaniem myśli; jest ich dwanaście: notowanie, buzan, mapowanie, skojarzenia, myśli, mózg, zapamiętywanie, intuicja, kreatywność, synergia, wyobraźnia, współpraca. Ćwiczenie może być dostępne w dwóch wersjach: online lub wydruku. Powodzenia!

Wykreślanka [„Mapa myśli”](#) (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Zadanie domowe „Sposoby skutecznego notowania”

Tworzenie przydatnych notatek podczas uczenia się, to umiejętność, którą warto stale doskonalić. Notowanie wiadomości pomaga je uporządkować, powtórzyć, zapamiętać oraz w razie potrzeby szybko odtworzyć.

Instrukcja: zapoznaj się z artykułem napisanym przez trenerkę efektywnych technik uczenia (się) Agatę Baj. Tekst [„Jak mapować myśli?”](#) został umieszczony w serwisie Indywidualni.pl (materiał w serwisie: <https://indywidualni.pl/edustrefa/jak-mapowac-mysli>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Następnie stwórz własną mapę myśli „Przepis na UCZENIE się”, która będzie przedstawiała sposoby skutecznego uczenia się. Poszukaj inspiracji w przeczytanym materiale. W tym celu możesz posłużyć się tradycyjnymi technikami rysunku lub wykorzystać dowolny kreator do tworzenia map myśli online.

Swoją pracę prześlij osobie nauczającej za pośrednictwem zdalnej platformy. W przypadku trudności z wykonaniem zadania poproś o dodatkowe instrukcje nauczyciela, nauczycielkę lub osobę z najbliższego otoczenia.

Ewaluacja zajęć

Ocena zajęć następuje w formie krótkiej ustnej informacji zwrotnej od osoby prowadzącej dla uczniów i uczennic. Informację zwrotną na temat uczenia się przekazują również osoby uczące się nauczycielowi, nauczycielce.

BIBLIOGRAFIA

1. Bowkett S., (2000), *Wyobraź sobie, że...Ćwiczenia rozwijające twórcze myślenie uczniów*, Warszawa: WSiP.
2. Buzan T., (2002), *Siła twórczej inteligencji*, Warszawa: Muza.
3. Buzan. T, (2007), *Mapy twoich myśli*, Łódź: Wydawnictwo Aha!
4. Davis R.D., Braun E.M., (2004), *Dar uczenia się*, Poznań: Wyd. Zysk i S-ka.
5. De Bono E. (1996), *Sześć kapeluszy czyli sześć sposobów myślenia*, Warszawa: Medium.
6. De Bono E., (2009), *Umysł kreatywny: 62 ćwiczenia rozwijające intelekt*, Warszawa: Wydawnictwo Studio Emka.
7. Dennison P. E., Dennison Gail E., (2005), *Gimnastyka mózgu: przewodnik dla rodziców i nauczycieli*, Warszawa: MINK Wydawnictwo.
8. Gmitrzak D., (2013), *Obudź swoją kreatywność: jak aktywować twórczy potencjał umysłu*, Gliwice: Wydawnictwo Helion.
9. Locke E.A., (2004), *Jak uczyć się efektywnie? Metody i motywacja*, Poznań: KMK Promotions.
10. Nęcka E. (1995), *Proces twórczy i jego ograniczenia*, Kraków: Impuls.
11. Nęcka E., (1994), *TROP Twórcze Rozwiązywanie problemów*, Kraków: Impuls.
12. Nęcka E., (2008), *Trening twórczości*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
13. Poncin M., (2007), *Gimnastyka umysłu*, Warszawa: Wydawnictwo: KDC.
14. Szmidt K. J., (2007), *Pedagogika twórczości*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
15. Szmidt K.J., (2008), *Trening kreatywności. Podręcznik dla pedagogów, psychologów i trenerów grupowych*, Gliwice: Sensus.
16. Szmidt K.J., (2010), *ABC kreatywności*, Warszawa: Difin, 2010.
17. Taraszkiewicz M., (2002), *Jak uczyć lepiej, czyli Refleksyjny praktyk w działaniu*, Warszawa: Wyd. 7.
18. Żylińska M., (2013), *Neurodydaktyka: nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1

Tekst źródłowy „Aktywna nauka”

„Korzenie koncepcji aktywnego uczenia się sięgają Konfucjusza (551-479 p.n.e.), który stwierdził: „Słyszę, i zapominam. Widzę, i pamiętam. Robię, i rozumiem. (Naithani, 2008).

Powszechnie uważa się, że ludzie zapamiętują 10% informacji przeczytanych, 20% informacji usłyszanych, 30% informacji zaobserwowanych, 50% informacji usłyszanych i zaobserwowanych, 70% informacji wypowiedzianych i 90% czynności, które wykonują (zgodnie z tzw. „piramidą uczenia się” Edgara Dale’a).

Uczniowie muszą zatem dzielić się doświadczeniami edukacyjnymi, szukać połączeń między posiadaną wiedzą i nowymi informacjami oraz stosować je w codziennym życiu.

Aktywna nauka wynika z konstruktywizmu społecznego, teorii, której stworzenie przypisuje się szwajcarskiemu psychologowi Jeanowi Piagetowi i rosyjskiemu psychologowi Lwowi Wygotskiemu (Sparks, 2013)”.

Źródło: [NOVIGADO](https://fcl.eun.org/documents/10180/5283670/O2-AL-framework-Summary_PL.pdf), *Streszczenie: ramy referencyjne aktywnego uczenia się dla innowacyjnego nauczania w elastycznych przestrzeniach edukacyjnych*, (dostępne w serwisie: https://fcl.eun.org/documents/10180/5283670/O2-AL-framework-Summary_PL.pdf), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Załącznik 2

Ćwiczenie ma tytuł: „Burza mózgów – przebieg” i zawiera schemat przebiegu dyskusji w formie burzy mózgów

Instrukcja: weź aktywny udział w burzy mózgów. Pamiętaj o najważniejszych zasadach obowiązujących podczas pracy tą metodą w zespole podczas generowania pomysłów i poszukiwania najlepszego rozwiązania na zdefiniowany problem. Możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online.

Powodzenia! Projekt [Burza mózgów – przebieg](https://zpe.gov.pl/) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Burza mózgów

przebieg

✓ Zespół w składzie:

✓ Moderator:

✓ Problem do rozwiązania:

✓ Czas pracy:

✓ Pomysły na rozwiązanie problemu:

✓ Najlepszy pomysł:

✓ Podsumowanie:

Źródło: opracowanie własne. Grafika z zasobów Canva.com.

Załącznik 3

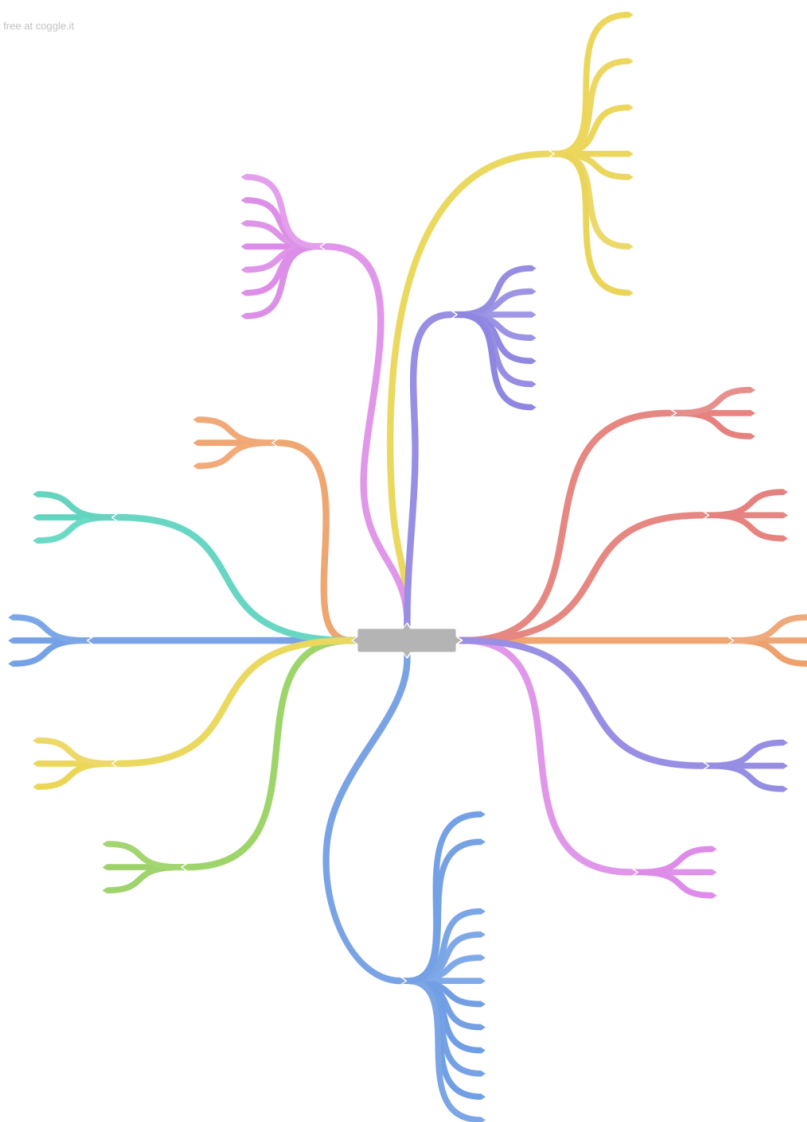
Ćwiczenie ma tytuł: „Mapa skojarzeń” i zawiera szablon mapy mentalnej służący do opracowania notatki.

Instrukcja: przygotuj kreatywną notatkę na zadany temat. Pamiętaj o najważniejszych zasadach mapowania myśli. Notatki można wykonać w formie mapy mentalnej online lub na wydrukowanej karcie pracy.

Ćwiczenie może być dostępne w dwóch wersjach: online lub wydruku. Powodzenia!

Projekt [Mapa skojarzeń](https://coggle.it/) (dostępne w serwisie: <https://coggle.it/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

coggle
made for free at coggle.it

Źródło: opracowanie własne. Grafika z zasobów Coggle.it.

Załącznik 4

Quiz edukacyjny „Mapowanie myśli! Sprawdź, czy potrafisz robić notatki”.

Instrukcja: rozwiąż samodzielnie quiz edukacyjny na temat sporządzania notatek w formie mapy skojarzeń. Pytania są dostępne dla Ciebie w kilku formach do wyboru: w wersji elektronicznej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej lub jako dokument tekstowy udostępniony przez osobę uczącą na zdalnej platformie edukacyjnej lub w wersji wydruku. Odnosząc się do wiadomości uzyskanych podczas zajęć odpowiedz na wszystkie pytania. Pamiętaj, że w każdym zadaniu tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa. Powodzenia! Quiz edukacyjny „[Mapowanie myśli! Sprawdź, czy potrafisz robić notatki](https://zpe.gov.pl/)”. (dostępny w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

1. Mapa mentalna inaczej nazywana jest mapą:

- wyobraźni
- myśli
- słów

2. Twórcą map mentalnych jest:

- Tony Buzan
- Albert Einstein
- Mikołaj Kopernik

3. Jest to sposób notowania w formie:

- graficznej
- technicznej
- zdalnej

4. Celem mapowania jest zwiększenie poziomu:

- zrozumienia
- zapominania
- zapamiętywania

5. Aby stworzyć mapę mentalną stosuje się:

- długie hasła i rysunki
- zrozumiałe hasła i rysunki
- krótkie hasła i rysunki

6. Mapa myśli działa podobnie jak:

- oko
- serce
- mózg

7. Tworzenie mapy skojarzeń angażuje:

- obie półkule mózgu
- prawą półkulę mózgu
- lewą półkulę mózgu

8. W centralnej części mapy znajduje się:

- związek frazeologiczny
- pytanie retoryczne
- słowo-klucz

9. Ta metoda sprzyja myśleniu:

- twórczemu
- odtwórczemu
- przedtwórczemu

10. Na jednej linii może znajdować się:

- jedno słowo lub rysunek
- dwa słowa lub rysunek
- trzy słowa lub rysunek

11. Notatka staje się atrakcyjniejsza, gdy doda się:

- fotki
- cytaty
- kolory

12. Stosowanie map mentalnych:

- zadowala nauczyciela, który ich wymaga
- gwarantuje dobre oceny na sprawdzianach
- pozwala uporządkować posiadaną wiedzę

Źródło: opracowanie własne.

Załącznik 5

Ćwiczenie ma tytuł: „Mapa myśli” i zawiera tabelę z literami alfabetu do wykreślenia ukrytych słów.

Instrukcja: znajdź słowa związane z mapowaniem myśli; jest ich dwanaście: notowanie, buzan, mapowanie, skojarzenia, myśli, mózg, zapamiętywanie, intuicja, kreatywność, synergia, wyobraźnia, współpraca.

Ćwiczenie może być dostępne w dwóch wersjach: online lub wydruku. Powodzenia!

Wykreślanka „[Mapa myśli](https://learningapps.org/)” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

B	R	T	X	N	O	T	O	W	A	N	I	E	B	M	D	O	M	E
W	J	Z	R	Z	S	A	S	Y	N	E	R	G	I	A	Q	U	M	L
K	R	E	A	T	Y	W	N	O	Ś	Ć	V	G	Y	U	D	I	F	V
X	D	J	Q	W	Y	H	S	B	U	Z	A	N	F	K	K	Y	A	R
R	C	W	S	P	Ó	Ł	P	R	A	C	A	L	L	E	V	I	N	A
J	I	N	T	U	I	C	J	A	J	E	C	Z	X	D	P	A	W	Z
Y	H	O	X	H	M	W	Z	Ż	C	B	K	F	N	E	S	T	T	E
S	K	O	J	A	R	Z	E	N	I	A	J	A	O	K	D	J	K	T
B	E	E	V	M	Y	Ś	L	I	L	P	Y	W	A	G	T	P	J	U
W	K	I	W	A	Z	A	P	A	M	I	Ę	T	Y	W	A	N	I	E
C	B	H	P	P	P	R	A	L	Ó	D	L	P	X	I	T	G	V	E
T	O	W	S	O	C	U	I	V	Z	L	A	N	Y	N	X	L	T	B
Y	L	K	J	W	V	X	G	P	G	S	A	L	K	U	X	C	C	L
O	R	E	Z	A	G	X	H	P	G	B	L	L	I	A	T	D	H	E
J	H	P	I	N	N	E	Y	X	G	G	S	L	J	Q	I	Y	A	A
G	O	S	Y	I	Z	P	G	Y	Y	M	D	G	N	C	R	X	Q	P
D	O	F	R	E	E	X	F	E	E	X	E	S	L	I	S	G	O	E

Źródło: opracowanie własne. Grafika pochodzi z serwisu Learning Apps.

SCENARIUSZ 2 (z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: klas VII-VIII

PROWADZONYCH PRZEZ: wychowawcę klasy na godzinie wychowawczej

TEMAT: Jak kreatywnie rozwiązywać problemy?

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania
- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych
- praca w zespole i społeczna aktywność

METODY PRACY:

- ćwiczenie kreatywne
- praca z tekstem źródłowym
- metafora filmowa
- pięć pytań
- myślowe kapelusze
- ćwiczenia z kartą pracy
- quiz edukacyjny
- ćwiczenie interaktywne

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop, kamera, mikrofon
- drukarka
- MS Teams
- Aplikacje Learning Apps
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Faza wstępna lekcji

Na początku zajęć osoba prowadząca podejmuje czynności porządkowo-organizacyjne, do których należy między innymi powitanie się wszystkich w zespole na platformie do zdalnej edukacji oraz sprawdzenie obecności. Następnie zostaje podany temat lekcji, cele oraz treści kształcenia.

W tym miejscu odbywa się również krótkie przedstawienie najważniejszych aktywności zaplanowanych podczas warsztatów oraz rekomendowanych do ich realizacji metod i form pracy. Można również wygospodarować czas na omówienie aktualnych spraw, które zgłaszają uczniowie i uczennice.

Uczniowie i uczennice otrzymują przestrzeń do tego, aby wyrazić swoje potrzeby oraz możliwości związane z realizacją przedstawionego tematu. Jest to ważne szczególnie dla tego, że zajęcia mają charakter zdalny i osoby uczące się nie mogą nawiązać ze sobą bezpośredniego kontaktu.

Jeśli istnieje taka konieczność, dyktowana potrzebami zespołu klasowego bądź potrzebami osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w fazie wstępnej lekcji warto przeprowadzić kilka ćwiczeń integracyjnych oraz przypomnieć kontrakt współpracy i komunikacji w grupie.

Działania integrujące zespół pozwalają na budowanie pozytywnej atmosfery w klasie, także w klasie wirtualnej oraz mają bardzo duży wpływ na poziom poczucia bezpieczeństwa uczniów i uczennic na zajęciach. Przekłada się to w oczywisty sposób na efekty uczenia się podczas lekcji.

Z uwagi na fakt, że scenariusz lekcji opracowany jest dla zdalnej edukacji, trzeba bardzo starannie dobierać ćwiczenia integracyjne, które muszą być dopasowane do konkretnego zespołu klasowego. Przykładowe działania mijają się z celem i stanowią tylko zapychacze czasu i przestrzeni.

Czasem wystarczy proste pytanie o samopoczucie lub prośba o podzielenie się z kolegami i koleżankami swoimi myślami, doświadczeniami, osiągnięciami z ostatniego dnia, tygodnia, miesiąca. Tego typu aktywności nie zajmują wiele czasu, a pozwalają na stworzenie dobrego gruntu do dalszych działań edukacyjnych.

Ćwiczenie kreatywne „Sentencje o rozwiązywaniu problemów”

Lista cytatów przedstawia zbiór przykładowych aforyzmów na temat rozwiązywania problemów. Zgodnie z większością z nich problemy trzeba traktować

jako wyzwania i poświęcać im odpowiednią ilość czasu i uwagi, gdyż same się nie rozwiążą.

Zadanie 1: Cytaty to znakomite motywatory. Dobrze wybrany aforyzm może skutecznie zachęcać do działania lub zniechęcać do podejmowania jakichkolwiek aktywności. Instrukcja: spośród listy sentencji o rozwiązywaniu problemów wybierz tę jedną, która najbardziej do Ciebie przemawia lub nie przemawia wcale.

Następnie rozwiń zawartą w niej myśl w formie krótkiej notatki. Podaj pięć konkretnych przykładów z własnego doświadczenia na poparcie lub obalenie zawartej w cytacie tezy. Opisz krótko każdą sytuację w odniesieniu do wybranego aforyzmu.

Zadanie 2: Mówi się, że marzenia dodają skrzydeł, czyli motywują, inspirują, zachęcają do działania. Jednak marzenia same się nie spełniają. Marzenia samemu się spełniają. Wymagana jest tutaj czynna postawa, a nie bierne oczekiwanie, aż coś zadzieje się samo. Niezbędna jest też odwaga i pracowitość.

Instrukcja: pomyśl sobie o tym, o czym od dawna marzysz. Następnie odpowiedz na pytanie: „Co by się stało, gdybym nie bał/ nie bała się to zrobić”? Spróbuj opisać siebie w przyszłości, kiedy już zrealizowałeś/zrealizowałaś swoje marzenie. W ten sposób stworzysz własną receptę na sukces.

Zadanie 3: Albert Camus twierdzi, że negatywnie nacechowane słowo „problem” zastąpić trzeba słowem „wyzwanie” wzbudzającym pozytywne skojarzenia. Wtedy doświadczenia życiowe, uważane dotychczas za negatywne, nabiorą innego znaczenia. Zamiast nudzić i męczyć, będą fascynować i wzbudzać zaciekawienie.

Instrukcja: podziel kartkę formatu A4 ułożoną pionowo na dwie części. Z lewej strony zapisz wszystkie problemy, z którymi się aktualnie borykasz pod hasłem „PROBLEMY”. Następnie z prawej strony, pod hasłem „WYZWANIA”, przekształć zapisane wcześniej wyrażenia nadając im pozytywną formułę celu do zrealizowania.

Proponowane zadania można wykonać w dowolnej konfiguracji. Zalecane formy to praca w parach, jednak można zlecić ćwiczenia do realizacji w grupach lub indywidualnie. Ważne jest w tym miejscu uwzględnienie potrzeb i możliwości osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Pytanie problemowe „Jak skutecznie uczyć się poprzez rozwiązywanie problemów?”

Po wykonaniu oraz omówieniu zaproponowanych ćwiczeń kreatywnych osoba ucząca zaprasza uczniów i uczennice do mini-dyskusji za pośrednictwem chatu na platformie do zdalnej edukacji.

W wyniku wirtualnej dyskusji zostaje sformułowane pytanie problemowe. Uczniowie i uczennice będą poszukiwali odpowiedzi na nie w fazie realizacji lekcji. W tym celu obejrzą film, wezmą udział w dyskusji grupowej z wykorzystaniem metody pięciu pytań oraz metody myślowych kapeluszy Edwarda de Bono.

Pytanie problemowe ma zachęcić uczniów i uczennice do pogłębionej refleksji nad własnym warsztatem pracy. Chodzi tutaj oczywiście o formy i sposoby przyswajania wiedzy, nabywania umiejętności oraz doskonalenia kompetencji. Ta aktywność powinna być powszechną praktyką stosowaną na zajęciach w szkole.

Część 2. Faza realizacji lekcji

Ta faza lekcji zawiera kluczowe aktywności dla realizacji założonych celów, dlatego trwa najdłużej. W tym miejscu osoby uczące się nabywają nową wiedzę, umiejętności oraz doskonałą kompetencje. Uczniowie i uczennice cały czas mają możliwość dzielenia się swoimi spostrzeżeniami, to jednak faza realizacji stanowi główną przestrzeń do pogłębionej refleksji i wymiany doświadczeń.

Aby utrzymać zaangażowanie osób uczących się na odpowiednio wysokim poziomie zaleca się zastosowanie w tej części zajęć metod aktywnych. Dlatego uczniowie i uczennice będą mieli możliwość pracować z wykorzystaniem trzech metod: metafory filmowej, metody pięciu pytań oraz kapeluszy myślowych.

Ich działania mają na celu aktywne poszukiwanie rozwiązań na postawione w poprzednim ćwiczeniu pytanie problemowe. „Jak skutecznie uczyć się poprzez rozwiązywanie problemów?” to kwestia wymagająca od uczniów i uczennic skupienia uwagi na najwyższym poziomie.

Metafora filmowa „Do kogo należy przyszłość?”

Osoba prowadząca zajęcia udostępnia uczniom i uczennicom na platformie do zdalnej edukacji dostępny w serwisie YouTube film Marka Szurawskiego [„Do kogo należy przyszłość?”](https://www.youtube.com/watch?v=AMbgzbLeORg). (dostępny w serwisie: <https://www.youtube.com/watch?v=AMbgzbLeORg>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Film opublikowany przez „Edukację na NOWO” stanowi głos w dyskusji na temat skutecznego uczenia się poprzez rozwiązywanie problemów. Marek Szurawski opowiada dla „Edukacji na Nowo” o metodach samokształcenia. Zadaniem uczniów jest rozpoznanie tych metod oraz zdefiniowanie ich w swoim języku z perspektywy własnego doświadczenia.

Włączenie do zajęć filmu o skutecznym uczeniu się pozwala na głębsze zaangażowanie uczniów i uczennic w omawianą problematykę związaną z samodzielnym rozwiązywaniem problemów w procesie uczenia się. Wizualizacja treści w formie video ma wpływ na lepsze rozumienie prezentowanych zagadnień.

Marek Szurawski opowiada między innymi o pozyskiwaniu potrzebnych informacji oraz ich twórczemu wykorzystaniu do zmiany otoczenia. Istotna według niego jest umiejętność samodzielnego wykorzystywania w procesie kształcenia metod kreatywnego uczenia się. Wykładowca twierdzi, że dla uczniów i uczennic ważne jest poznawanie wiedzy o uczącym się mózgu.

Instrukcja: obejrzyj film pod tytułem „Do kogo należy przyszłość?”. Następnie odpowiedz na kilka pytań do filmu. Na tej podstawie opracuj krótką ustną lub pisemną notatkę na temat prezentowanego mini-wykładu Szurawskiego. Potem przedstaw wyniki pracy na zdalnej platformie.

Pytania do filmu: „O czym jest film?”, „Na co zwróciłeś/zwróciłaś uwagę?”, „Co myślisz po obejrzeniu filmu?”, „Kim jest osoba występująca w filmie?”, „Co jest ważne dla osoby mówiącej w filmie?”, „Jaka wiedza wynika z filmu?”, „Co można zrobić z uzyskaną wiedzą?” oraz „Czego jeszcze więcej chcesz się dowiedzieć?”.

Osoby uczące się przystępują do pracy z filmem. Współpracując online w parach udzielają odpowiedzi na postawione pytania do filmu za pośrednictwem wideorozmowy. Następnie na forum omawiają najważniejsze zagadnienia z filmu na platformie do zdalnej edukacji. Na tym etapie podejmują próbę udzielenia odpowiedzi na zawarte w temacie lekcji pytanie: „Jak kreatywnie rozwiązywać problemy?”.

Notatki opracowane przez uczniów w tym ćwiczeniu stanowią punkt wyjścia do kolejnej aktywności. Warto zwrócić uwagę na to, aby sam proces poszukiwania rozwiązań na postawiony przed nimi problem wzbudzał zaciekawienie uczniów i uczennic, motywował ich do samodzielnych działań. Otworzy to przed nimi drzwi do efektywnej dyskusji w formie pięciu pytań oraz w formie myślowych kapeluszy.

Pięć pytań „Co jest ważne podczas rozwiązywania problemów?”

Metoda pięciu pytań wykorzystana w tej części lekcji pozwala ustrukturyzować dyskusję zmierzającą do poszukania pomysłów w zakresie ważnych umiejętności podczas rozwiązywania problemów. Osoba ucząca zaprasza uczniów i uczennice do dyskusji w małych grupach. Proponuje im aktywność, która bazuje na pracy z pytaniami otwartymi.

Pomocne pytania, które warto postawić w dyskusji na temat rozwiązywania problemów: „Czego mogę robić więcej, aby osiągnąć cel?”, „Czego mogę robić mniej, aby osiągnąć cel?”, „Co mogę robić inaczej, aby osiągnąć cel?”, „Co mogę przestać robić, aby osiągnąć cel?”, „Co mogę zacząć robić, aby osiągnąć cel?”.

Instrukcja: podejmij próbę rozwiązania zdefiniowanego problemu. Pamiętaj o zastosowaniu schematu przebiegu rozwiązywania problemów, na który składa się pięć otwartych pytań. Możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online. Powodzenia! Projekt [Pięć pytań](https://zpe.gov.pl/) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Proponowana uczniom i uczennicom metoda uczenia się jest ściśle związana z realizacją głównego celu lekcji. Dzięki kształtowaniu postawy otwartej na stawianie pytań i poszukiwanie odpowiedzi nauczyciel, nauczycielka inspiruje uczniów do poznawania tematu, rozwija krytyczne myślenie, pobudza do kreatywności oraz zachęca do brania odpowiedzialności za własny proces doskonalenia.

W efekcie tego ćwiczenia uczniowie zobaczą, jak za pomocą pytań organizować samodzielnie proces uczenia się. Poznają także czynniki, które mają wpływ na efektywne rozwiązywanie problemów. W praktyce będą mogli zweryfikować ich efektywność. Dlatego ważne jest, aby po jakimś czasie wrócić do poruszanych tutaj kwestii oraz systematycznie nawiązywać do wypracowanych rzeczy.

Myślowe kapelusze „Skuteczne rozwiązywanie problemów”

Nauczyciel, nauczycielka włącza zespół do poszukiwań twórczego rozwiązania problemu związanego ze skutecznym uczeniem się. W tym celu przedstawia główne zasady współpracy z wykorzystaniem metody kapeluszy myślowych autorstwa Edwarda de Bono.

Osoba ucząca się w zależności od rodzaju wypowiedzi powinna mieć założony na głowie kapelusz w określonym kolorze. Uczniowie i uczennice mają do wyboru kapelusze: biały, niebieski, czerwony, zielony, żółty i czarny. Wybór zależy od

przyjętego sposobu myślenia, który ma przełożenie na sposób mówienia o tylko wybranych aspektach poruszanego problemu.

W białym kapeluszu zabiera głos osoba informacyjna, która jest obiektywna i wypowiada się o informacjach, faktach, danych, liczbach. W niebieskim kapeluszu zabiera głos osoba moderująca, która prowadzi dyskusję i porządkuje wypowiedzi innych osób, udziela im głosu. W czerwonym kapeluszu zabiera głos osoba intuicyjna, która wyraża emocjonalny punkt widzenia i mówi o wrażeniach, uczuciach związanych z poruszonym tematem.

W zielonym kapeluszu zabiera głos osoba innowacyjna, która widzi jeszcze inne możliwości i dlatego proponuje własne pomysły, innowacje, twórcze możliwości. W czarnym kapeluszu zabiera głos osoba oceniająca, która jest pesymistą i tylko krytykuje wszystkie aspekty proponowanych rozwiązań, widzi same wady i braki. W żółtym kapeluszu zabiera głos osoba optymistycznie nastawiona, która widzi różne pozytywne aspekty poruszanej kwestii i wypowiada się o samych zaletach, korzyściach.

Instrukcja: weź aktywny udział w rozwiązaniu zdefiniowanego problemu. Wykorzystaj do tego kolorowe kapelusze, które symbolizują różne punkty widzenia w dyskusji nad poszukiwaniem pomysłów. Pamiętaj o najważniejszych zasadach obowiązujących podczas pracy tą metodą w zespole. Możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online. Powodzenia! Projekt [Myślowe kapelusze](#) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Dobrem kapeluszy można bardzo różnie żonglować. Może być sześć grup odpowiadających kolejno sześciu kapeluszom. Albo może być kilka grup, a w każdej zaś wszystkie kapelusze. Może być też tak, że każdy uczeń zakłada po kolei każdy kapelusz albo istnieje grupa sześciu uczniów – ekspertów w kapeluszach wypowiadających się na forum klasy. Warto zastanowić, się jaki model pasuje do zespołu klasowego, w którym odbywają się zajęcia.

W efekcie technika twórczego myślenia sześciu myślowych kapeluszy Edwarda de Bono pomaga osobom uczącym się uporządkować ich myśli w danym obszarze uczenia się. Dzięki temu łatwiej odnaleźć rozwiązania na wiele pojawiających się problemów w procesie edukacji.

Część 3. Faza podsumowująca lekcję

W ostatniej części zajęć osoba ucząca proponuje uczniom i uczennicom trzy aktywności: quiz edukacyjny, ćwiczenie interaktywne oraz zadanie domowe.

Uwzględniając pracę z osobami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trzeba pamiętać o odpowiednim dostosowaniu proponowanych zadań do zespołu klasowego oraz poszczególnych uczniów i uczennic.

Podstawowym celem tej fazy jest rekapitulacja treści omawianych w fazie wstępnej oraz w fazie realizacji lekcji. Zespół dokonuje zebrania, uporządkowania i powtórzenia poznanych wiadomości. Zostają zweryfikowane cele zajęć, na ile udało się je osiągnąć. Ważna jest także refleksja na temat tego, co udało się zrobić, a czego nie i dlaczego. Pojawiają się także propozycje, w jakim kierunku się rozwijać.

Quiz edukacyjny „Myślowe kapelusze! Sprawdź, czy potrafisz rozwiązywać problemy”

Instrukcja: wypełnij samodzielnie quiz edukacyjny na temat radzenia sobie z problemami z wykorzystaniem technik kreatywnych. Odnosząc się do wiadomości uzyskanych podczas zajęć odpowiedz na wszystkie pytania. Pamiętaj, że w każdym zadaniu tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa.

Pytania są dostępne dla Ciebie w kilku formach do wyboru: w wersji elektronicznej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej lub jako dokument tekstowy udostępniony przez osobę uczącą na zdalnej platformie edukacyjnej lub w wersji wydruku. Powodzenia! Quiz edukacyjny [„Myślowe kapelusze! Sprawdź, czy potrafisz rozwiązywać problemy”](https://zpe.gov.pl/). (dostępny w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Ćwiczenie interaktywne „Sześć myślowych kapeluszy”

Wykreślanka wirtualna zawiera tabelę z literami alfabetu do wykreślenia ukrytych słów. Instrukcja: znajdź słowa związane z twórczym rozwiązywaniem problemów: perspektywa, punkt widzenia, de Bono, problem, rozwiązanie, twórczość, komunikacja, cel, obiektywizm, możliwości, emocje, optymizm, pesymizm, dane, alternatywne, korzyści, porządek, fakty, kapelusze, myśli. Ćwiczenie może być dostępne w dwóch wersjach: online lub wydruku. Powodzenia! Wykreślanka [„Sześć myślowych kapeluszy”](https://learningapps.org/) (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Zadanie domowe „Kilka strategii rozwiązywania problemów”

Problemy to nieodłączny element życia każdego człowieka. Towarzyszą mu w szkole, w pracy, w codziennych sprawach. Ważne jest, aby odpowiednio sobie z nimi radzić. Zamiast tracić energię na narzekanie i użalanie się, warto zastosować konkretne strategie pomagające w skutecznym ich rozwiązaniu.

Instrukcja: zapoznaj się z artykułem napisanym przez Sylwię Gąsowską. Tekst [„Jak rozwiązywać problemy w szkole lub pracy? Kilka strategii działania”](https://dokariery.pl/-/jak-rozwiazywac-problemy-w-szkole-lub-pracy-kilka-strategii-dzialania) został umieszczony w serwisie Dokariery.pl (materiał w serwisie: <https://dokariery.pl/-/jak-rozwiazywac-problemy-w-szkole-lub-pracy-kilka-strategii-dzialania>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Następnie opracuj własną strategię działania, dzięki której skutecznie sobie poradzisz z różnymi problemami. W tym celu zainspiruj się opisanymi w artykule technikami. Efekty swojej pracy zaprezentuj w formie infografiki. Możesz posłużyć się tradycyjnymi technikami rysunku lub wykorzystać dowolny edytor graficzny do tworzenia infografik online.

Swoją pracę prześlij osobie nauczającej za pośrednictwem zdalnej platformy. W przypadku trudności z wykonaniem zadania poproś o dodatkowe instrukcje nauczyciela, nauczycielkę lub osobę z najbliższego otoczenia.

Ewaluacja zajęć

Ocena zajęć następuje w formie krótkiej ustnej informacji zwrotnej od osoby prowadzącej dla uczniów i uczennic. Informację zwrotną na temat uczenia się przekazują również osoby uczące się nauczycielowi, nauczycielce.

BIBLIOGRAFIA

1. Bennewicz M., (2014), *Coaching, kreatywność, zabawa: narzędzia rozwoju dla pasjonatów i profesjonalistów*, Gliwice: Helion.
2. Brudnik E., Moszyńska A., Owczarska B., (2010), *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie: przewodnik po metodach aktywizujących*, Kielce: Wyd. Jedność.
3. Buzan T., (2003), *Pamięć na zawołanie*, Łódź: Wydawnictwo Aha!
4. Covington M. V., Teel K. M., (2004), *Motywacja do nauki*, Gdańsk: GWP.
5. De Bono E. (1994), *Naucz swoje dziecko myśleć*, Warszawa: Prima.
6. De Bono E., (1998), *Naucz się myśleć kreatywnie*, Warszawa: Prima.
7. De Bono E.; (1999), *Jak stosować myślenie lateralne: rozwiązywanie problemów metodą pozalogiczną*, Warszawa: Wyd. Naukowe Medium.
8. Dryden G., Vos J., (2000), *Rewolucja w uczeniu*, Poznań: Wyd. Zysk i S-ka.
9. Harmin M., (2004), *Duch klasy. Jak motywować uczniów do nauki?*, Warszawa: Wydawnictwo CEO.
10. Mazurkiewicz G., (2015), *Ucząca się szkoła: od rozwoju jednostek do rozwoju wspólnoty*, Kraków: Uniwersytet Jagielloński.
11. Nęcka E. (1998), *Trening twórczości. Podręcznik dla psychologów, pedagogów i nauczycieli*, Kraków: Impuls.
12. Nęcka E., (2003), *Psychologia twórczości*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
13. Nęcka E., Sowa J., (2005), *Człowiek - umysł - maszyna: rozmowy o twórczości i inteligencji*, Kraków: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak.
14. Spitzer M., (2008), *Jak uczy się mózg*, Warszawa: Wyd. Naukowe PWN.
15. Szmidt K.J., (2007), *Pedagogika twórczości*, Gdańsk: GWP.
16. Szmidt K.J., (2009), *Metody pedagogicznych badań nad twórczością*, Łódź: Wyd. Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.
17. Taraszkiewicz M., (2001), *Jak uczyć jeszcze lepiej!*, Poznań: Wydawnictwo Szkolne Romy Koper ARKA.
18. Taraszkiewicz M., (2006), Rose C., *Atlas efektywnego uczenia (się)*, Warszawa: CODN.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1

Sentencje o rozwiązywaniu problemów

- ✓ „Kiedy już rozwiążesz jakiś problem, przekonujesz się, że było to dziecinnie łatwe”. Paulo Coelho
- ✓ „Nie jestem bardzo bystry, po prostu długo siedzę nad problemem”. Albert Einstein
- ✓ „Nie możemy rozwiązywać problemów, używając takiego samego schematu myślowego, jakim posługiwaliśmy się w trakcie ich pojawienia się”. Albert Einstein
- ✓ Usuń ze swojego słownika słowo problem i zastąp słowem wyzwanie. Życie stanie się nagle bardziej podniecające i interesujące. Albert Camus
- ✓ „Potykając się, można zejść daleko. Nie wolno tylko upaść i nie podnieść się”. Johann Wolfgang Goethe
- ✓ „Kiedy wszystko zdaje się działać przeciwko Tobie, pamiętaj, że samolot startuje pod wiatr, nie z wiatrem”. Henry Ford
- ✓ „Jeśli jest w ogóle jakiś sekret sukcesu, leży on w umiejętności przyjęcia punktu widzenia innych i patrzeniu na rzeczy zarówno z pozycji rozmówcy, jak i własnej”. Henry Ford
- ✓ „Kluczem do sukcesu jest skoncentrowanie umysłu na tym, czego pragniemy, nie na tym, czego się boimy”. Brian Tracy

Źródło: cytaty w wyborze własnym.

Załącznik 2

Ćwiczenie ma tytuł: „Pięć pytań” i zawiera schemat przebiegu rozwiązywania problemów w formie pięciu pytań.

Instrukcja: podejmij próbę rozwiązania zdefiniowanego problemu. Pamiętaj o zastosowaniu schematu, na który składa się pięć otwartych pytań. Możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online. Powodzenia! Projekt [Pięć pytań](#) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

5 PYTAŃ

METODA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

1. PYTANIE

CZEGO MOŻEMY ZROBIĆ WIĘCEJ, ABY OSIĄGNAĆ CEL?

2. PYTANIE

CZEGO MOŻEMY ZROBIĆ MNIEJ, ABY OSIĄGNAĆ CEL?

3. PYTANIE

CO MOŻEMY ZROBIĆ INACZEJ, ABY OSIĄGNAĆ CEL?

4. PYTANIE

CO MOŻEMY PRZESTAĆ ROBIĆ, ABY OSIĄGNAĆ CEL?

5. PYTANIE

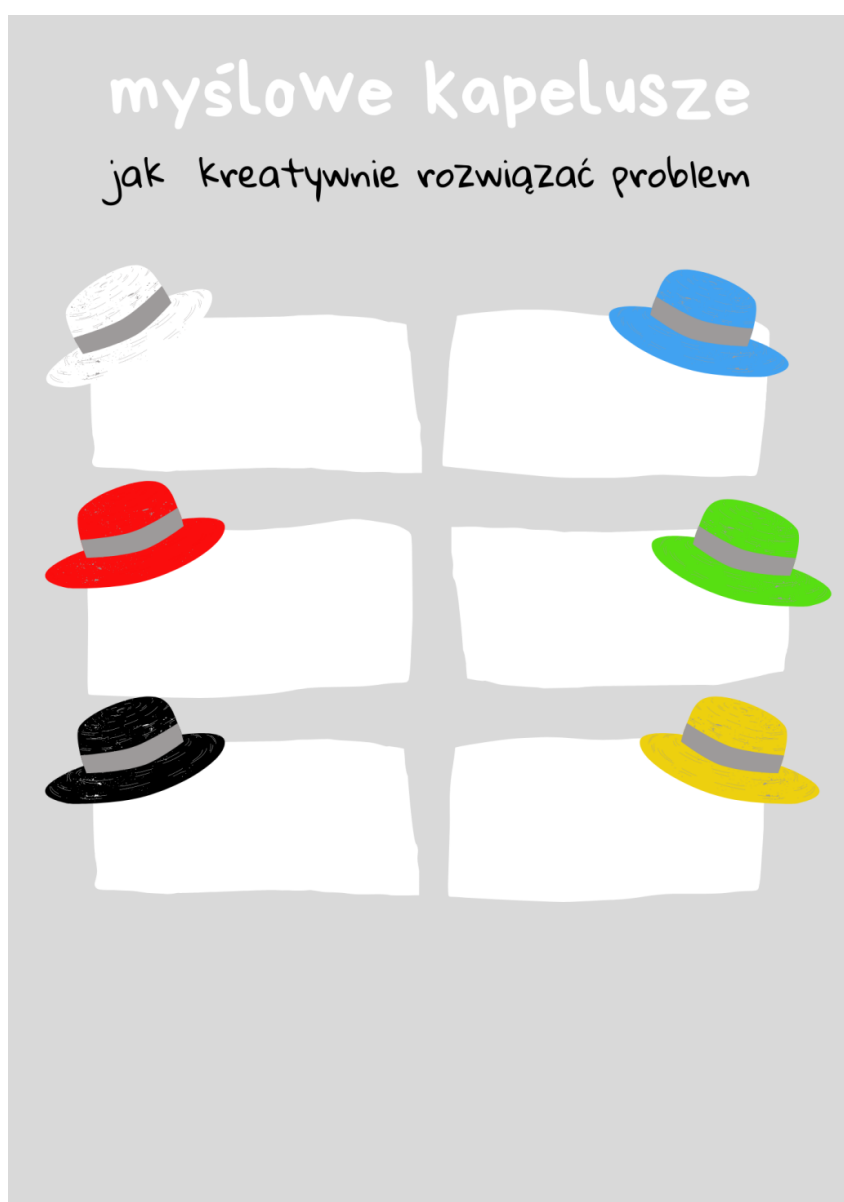
CO MOŻEMY ZACZAĆ ROBIĆ, ABY OSIĄGNAĆ CEL?

Źródło: opracowanie własne. Grafika z zasobów Canva.com.

Załącznik 3

Ćwiczenie ma tytuł: „Myślowe kapelusze” i zawiera metodę kreatywnego rozwiązywania problemów z wykorzystaniem sześciu różnych punktów widzenia.

Instrukcja: weź aktywny udział w rozwiązaniu zdefiniowanego problemu. Wykorzystaj do tego kolorowe kapelusze, które symbolizują różne punkty widzenia w dyskusji nad poszukiwaniem pomysłów. Pamiętaj o najważniejszych zasadach obowiązujących podczas pracy tą metodą w zespole. Możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online. Powodzenia! Projekt [Myślowe kapelusze](https://zpe.gov.pl/) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Źródło: opracowanie własne. Grafika z zasobów Canva.com.

Załącznik 4

Quiz edukacyjny „Myślowe kapelusze! Sprawdź, czy potrafisz rozwiązywać problemy”.

Instrukcja: wypełnij samodzielnie quiz edukacyjny na temat radzenia sobie z problemami z wykorzystaniem technik kreatywnych. Pytania są dostępne dla Ciebie w kilku formach do wyboru: w wersji elektronicznej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej lub jako dokument tekstowy udostępniony przez osobę uczącą na zdalnej platformie edukacyjnej lub w wersji wydruku. Odnosząc się do wiadomości uzyskanych podczas zajęć odpowiedz na wszystkie pytania. Pamiętaj, że w każdym zadaniu tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa. Powodzenia! Quiz edukacyjny [„Myślowe kapelusze! Sprawdź, czy potrafisz rozwiązywać problemy”](https://zpe.gov.pl/). (dostępny w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

1. Kolorowe kapelusze reprezentują:

- różne sposoby myślenia
- różne poziomy odczuwania
- różne kryteria działania

2. Twórcą myślowych kapeluszy jest:

- Edwarda de Bono
- Arystoteles
- Ekipa Friza

3. Jest to sposób twórczego rozwiązania:

- problemów
- zagadek
- quizów

4. Metoda pozwala spojrzeć na problem:

- z każdej perspektywy
- z każdej perspektywy
- z jednej perspektywy

5. Aby rozwiązać problemy korzysta się z:

- kolorowych kapeluszy
- interaktywnych kapeluszy
- mobilnych kapeluszy

6. Liczba kapeluszy:

- trzy
- sześć
- dziewięć

7. Żaden z kapeluszy nie ma koloru:

- zielonego, żółtego, niebieskiego
- czarnego, białego, czerwonego
- szarego, granatowego, różowego

8. Technika myślowych kapeluszy pomaga:

- rozwiązać twórczo problem
- znaleźć przyczyny problemu
- zamieść problem pod dywan

9. Gdy uczestnik założy czerwony kapelusz to:

- uzewnętrznia emocje
- przedstawia argumenty
- porządkuje wypowiedzi

10. Gdy uczestnik założy żółty kapelusz to:

- krytykuje pomysły
- przedstawia same fakty
- wyraża optymizm

11. Gdy uczestnik założy czarny kapelusz to:

- prezentuje nowe pomysły
- wyraża pesymizm
- chwali pomysły

12. Stosowanie myślowych kapeluszy pozwala na:

- przełamanie i odrzucenie schematycznego myślenia
- uporządkowanie myśli w schematyczny sposób
- stworzenie schematów pomagających w myśleniu

Źródło: opracowanie własne.

Załącznik 5

Ćwiczenie ma tytuł: „Sześć myślowych kapeluszy” i zawiera tabelę z literami alfabetu do wykreślenia ukrytych słów.

Instrukcja: znajdź słowa związane z twórczym rozwiązywaniem problemów: perspektywa, punkt widzenia, de Bono, problem, rozwiązanie, twórczość, komunikacja, cel, obiektywizm, możliwości, emocje, optymizm, pesymizm, dane, alternatywne, korzyści, porządek, fakty, kapelusze, myśli. Ćwiczenie może być dostępne w dwóch wersjach: online lub wydruku. Powodzenia! Wykreślanka „[Sześć myślowych kapeluszy](https://learningapps.org/)” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

N	A	N	E	P	H	B	K	V	A	D	E	Z	J	Z	L	T	P	E	R	S	P	E	K	T	Y	W	A	N
P	J	Y	D	C	L	H	P	R	L	G	J	K	A	P	E	L	U	S	Z	E	N	B	Y	Q	Y	F	O	G
O	J	E	L	N	Y	P	U	B	C	B	E	K	E	E	A	D	N	Q	C	L	J	T	S	V	A	P	G	H
M	A	H	B	U	M	B	U	A	G	L	H	G	X	U	D	Z	K	O	E	X	N	M	A	C	Z	U	O	D
B	E	P	F	U	J	Z	Z	U	E	C	R	W	O	D	N	K	T	P	E	S	Y	M	I	Z	M	Y	R	F
N	Z	L	T	Q	Z	U	F	B	C	P	D	A	N	E	H	T		T	D	A	H	E	R	B	O	S	P	Q
Z	O	L	X	Z	S	X	L	B	V	O	L	W	I		P	C	W	Y	K	Q	K	W	H	Q	I	Z	Y	V
O	L	I	R	F	A	R	C	M	Z	R	F	L	T	B	P	Q	I	M	F	O	P	S	P	L	L	C	R	J
V	O	B	I	E	K	T	Y	W	I	Z	M	C	W	O	B	I	D	I	W	U	I	U	D	S	L	L	I	U
L	O	T	L	Z	X	X	S	B	O	Ą	P	Q	Ó	N	J	D	Z	Z	H	D	M	V	W	L	G	Q	S	M
F	E	T	J	D	J	J	O	Z	M	D	A	P	R	O	B	L	E	M	A	F	A	L	R	Y	T	N	K	O
R	O	Z	W	I	Ą	Z	A	N	I	E	T	P	C	M	F	I	N	O	E	R	G	P	U	A	R	O	J	C
O	V	G	Y	F	C	S	E	P	O	K	O	R	Z	Y	Ś	C	I	Ż	M	T	E	I	S	Q	K	B	L	P
Q	S	X	E	N	O	E	R	Y	A	O	E	M	O	C	J	E	A	L	T	E	R	N	A	T	Y	W	N	E
D	E	Y	Y	U	E	M	B	D	A	M	L	Y	Ś	V	G	L	V	I	P	E	E	Q	C	V	U	B	Z	V
Q	U	H	S	E	E	C	B	U	W	U	I	Ś	Ć	W	Q	J	X	W	T	V	N	Z	O	O	K	H	F	I
K	J	V	A	O	K	E	R	X	N	N	M	L	M	K	E	R	Q	O	O	X	H	I	F	C	K	A	X	X
U	Q	S	M	D	R	N	A	X	J	I	D	I	I	L	E	M	T	Ś	F	W	M	O	W	P	B	F	Q	Z
W	H	Y	W	V	F	P	C	F	A	K	T	Y	Q	W	E	F	K	C	V	F	W	B	X	S	V	F	L	L
N	K	S	P	P	I	U	W	E	Y	A	I	J	C	O	I	Z	K	I	C	R	L	X	R	K	A	R	A	Y
V	K	E	U	O	I	X	Q	T	O	C	Y	U	D	D	I	E	I	O	M	Z	E	E	X	R	E	R	W	W
H	Z	S	D	U	D	O	B	B	F	J	O	S	O	O	B	D	S	A	X	T	Q	S	Q	T	F	J	E	S
C	Q	F	E	P	N	Z	C	E	M	A	F	C	L	H	X	U	S	S	Z	Y	I	F	G	L	H	T	L	O

Źródło: opracowanie własne. Grafika pochodzi z serwisu Learning Apps.

SCENARIUSZ 3 (z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: klas VII-VIII

PROWADZONYCH PRZEZ: wychowawcę klasy na godzinie wychowawczej

TEMAT: Jak motywować siebie do uczenia się?

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania
- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych
- praca w zespole i społeczna aktywność

METODY PRACY:

- ćwiczenie kreatywne
- praca z tekstem źródłowym
- metafora filmowa
- metoda odwróconego celu
- metaplan
- ćwiczenia z kartą pracy
- quiz edukacyjny
- ćwiczenie interaktywne

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop, kamera, mikrofon
- drukarka
- MS Teams
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Aplikacje Learning Apps

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Faza wstępna lekcji

Na początku zajęć osoba prowadząca podejmuje czynności porządkowo-organizacyjne, do których należy między innymi powitanie się wszystkich w zespole na platformie do zdalnej edukacji oraz sprawdzenie obecności. Następnie zostaje podany temat lekcji, cele oraz treści kształcenia.

W tym miejscu odbywa się również krótkie przedstawienie najważniejszych aktywności zaplanowanych podczas warsztatów oraz rekomendowanych do ich realizacji metod i form pracy. Można również wygospodarować czas na omówienie aktualnych spraw, które zgłaszają uczniowie i uczennice.

Uczniowie i uczennice otrzymują przestrzeń do tego, aby wyrazić swoje potrzeby oraz możliwości związane z realizacją przedstawionego tematu. Jest to ważne szczególnie dla tego, że zajęcia mają charakter zdalny i osoby uczące się nie mogą nawiązać ze sobą bezpośredniego kontaktu.

Jeśli istnieje taka konieczność, dyktowana potrzebami zespołu klasowego bądź potrzebami osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w fazie wstępnej lekcji warto przeprowadzić kilka ćwiczeń integracyjnych oraz przypomnieć kontrakt współpracy i komunikacji w grupie.

Działania integrujące zespół pozwalają na budowanie pozytywnej atmosfery w klasie, także w klasie wirtualnej oraz mają bardzo duży wpływ na poziom poczucia bezpieczeństwa uczniów i uczennic na zajęciach. Przekłada się to w oczywisty sposób na efekty uczenia się podczas lekcji.

Z uwagi na fakt, że scenariusz lekcji opracowany jest dla zdalnej edukacji, trzeba bardzo starannie dobierać ćwiczenia integracyjne, które muszą być dopasowane do konkretnego zespołu klasowego. Przykładowe działania mijają się z celem i stanowią tylko zapychacze czasu i przestrzeni.

Czasem wystarczy proste pytanie o samopoczucie lub prośba o podzielenie się z kolegami i koleżankami swoimi myślami, doświadczeniami, osiągnięciami z ostatniego dnia, tygodnia, miesiąca. Tego typu aktywności nie zajmują wiele czasu, a pozwalają na stworzenie dobrego gruntu do dalszych działań edukacyjnych.

Ćwiczenie kreatywne „Opowieść o mocy człowieka”

Tekst źródłowy przedstawia starą buddyjską przypowieść na temat tajemnicy mocy człowieka. Dawno temu mędrcy tego świata w górach Tybetu postanowili ukryć moc człowieka przed nim samym, aby nie wykorzystywał jej w złym celu.

Zadanie 1: Każdy człowiek bez wyjątku ma w sobie wewnętrzną moc. To pewnego rodzaju siła, która może zostać wykorzystana do bardzo różnych celów. Mogą to być dobre, albo złe zamierzenia. Wszystko zależy od dokonywanych przez człowieka wyborów, za które nikt inny tylko on sam ponosi odpowiedzialność.

Instrukcja: napisz krótki esej, w którym postarasz się udzielić odpowiedzi na pytanie „Jaką tajemniczą moc ukryli w człowieku dawno temu mędrcy tego świata w górach Tybetu?”. Podziel się swoimi rozważaniami w subiektywnym tekście o luźnej kompozycji i niedużej objętości. Punktem wyjścia uczyni starą buddyjską przypowieść o metaforycznym znaczeniu.

Zadanie 2: Ochota zrobienia czegoś i brak ochoty na coś to inaczej motywacja i demotywacja. Pierwsza jest stale poszukiwana, drugiej zaś lepiej unikać. Czynniki motywacyjne mają wpływ na poziom zadowolenia, gdyż zachęcają do aktywnego działania, wykonywania zadań, osiągnięcia celów i realizowania marzeń.

Instrukcja: narysuj tabelę zbudowaną z dwóch kolumn. W pierwszej kolumnie określ czynniki, które dodają ci mocy do działania. W drugiej kolumnie tabeli zapisz czynniki, które ograniczają twoje moce. Zastanów się: co by się wydarzyło, gdyby czynniki ograniczające stały się twoimi nowymi mocami, a dotychczasowe moce okazały się nowymi ograniczeniami?

Zadanie 3: Opowiadanie i słuchanie ciekawych historii to dwie aktywności, które mogą działać jak motywatory. Zachęcają do działania, mobilizują do wykonywania obowiązków, pomagają osiągać cele, po prostu dodają skrzydeł. Jedna dobra opowieść może zdziałać więcej, niż wiele wyrzeczeń i trudów.

Instrukcja: narysuj komiks składający się z dwunastu powiązanych ze sobą scen, w którym przedstawisz historię o tajemnicy mocy człowieka. W komiksie opisz kolejne etapy poszukiwania przez mędrców miejsca, w którym można ukryć przed człowiekiem jego moce. Pamiętaj o podstawowych zasadach tworzenia komiksu.

Proponowane zadania można wykonać w dowolnej konfiguracji. Zalecane formy to praca w parach, jednak można zlecić ćwiczenia do realizacji w grupach lub indywidualnie. Ważne jest w tym miejscu uwzględnienie potrzeb i możliwości osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Pytanie problemowe „Jak skutecznie motywować się do uczenia?”

Po wykonaniu oraz omówieniu zaproponowanych ćwiczeń kreatywnych osoba ucząca zaprasza uczniów i uczennice do mini-dyskusji za pośrednictwem chatu na platformie do zdalnej edukacji.

W wyniku wirtualnej dyskusji zostaje sformułowane pytanie problemowe. Uczniowie i uczennice będą poszukiwali odpowiedzi na nie w fazie realizacji lekcji. W tym celu obejrzą film, wezmą udział w dyskusji grupowej z wykorzystaniem metody odwróconego celu oraz metody metaplanu.

Pytanie problemowe ma zachęcić uczniów i uczennice do pogłębionej refleksji nad własnym warsztatem pracy. Chodzi tutaj oczywiście o formy i sposoby przyswajania wiedzy, nabywania umiejętności oraz doskonalenia kompetencji. Ta aktywność powinna być powszechną praktyką stosowaną na zajęciach w szkole.

Część 2. Faza realizacji lekcji

Ta faza lekcji zawiera kluczowe aktywności dla realizacji założonych celów, dlatego trwa najdłużej. W tym miejscu osoby uczące się nabywają nową wiedzę, umiejętności oraz doskonałą kompetencje. Uczniowie i uczennice cały czas mają możliwość dzielenia się swoimi spostrzeżeniami, to jednak faza realizacji stanowi główną przestrzeń do pogłębionej refleksji i wymiany doświadczeń.

Aby utrzymać zaangażowanie osób uczących się na odpowiednio wysokim poziomie zaleca się zastosowanie w tej części zajęć metod aktywnych. Dlatego uczniowie i uczennice będą mieli możliwość pracować z wykorzystaniem trzech metod: metafory filmowej, metody odwróconego celu oraz metaplanu.

Ich działania mają na celu aktywne poszukiwanie rozwiązań na postawione w poprzednim ćwiczeniu pytanie problemowe. „Jak skutecznie motywować się do uczenia?” to kwestia wymagająca od uczniów i uczennic skupienia uwagi na najwyższym poziomie.

Metafora filmowa „Tajna broń zawodowców”

Osoba prowadząca zajęcia udostępnia uczniom i uczennicom na platformie do zdalnej edukacji dostępny w serwisie YouTube film Marka Szurawskiego [„Tajna broń zawodowców”](#) (dostępny w serwisie:

<https://www.youtube.com/watch?v=fDbASaA9DRk>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Film opublikowany przez „Edukację na NOWO” stanowi głos w dyskusji na temat skutecznego motywowania się do uczenia. Marek Szurawski opowiada dla

„Edukacji na Nowo” o sposobach wpływających na poprawę efektów uczenia się. Zadaniem uczniów jest rozpoznanie tych metod oraz przedstawienie ich w swoim języku z perspektywy własnego doświadczenia.

Włączenie do zajęć filmu zwracającego uwagę na poprawę efektów uczenia się pozwala na głębsze zaangażowanie uczniów i uczennic w omawianą problematykę związaną z zagadnieniem motywacji i demotywacji w procesie uczenia się. Wizualizacja treści w formie video ma wpływ na lepsze rozumienie prezentowanych kwestii.

Marek Szurawski opowiada między innymi o tym, że uczniom być może brakuje motywacji do uczenia się, czyli chcenia, żeby się właśnie chciało. Istotna według niego jest umiejętność radzenia sobie ze stresem oraz wiara w sukces. Wykładowca twierdzi, że wystarczy znajomość trzech etapów uczenia się, aby stres edukacyjny sprowadzić niemal do zera. Ma on na myśli: przygotowanie mózgu do pracy oraz to, co się robi podczas uczenia się, czyli jak się uczy, a także aktywności podejmowane po procesie uczenia się.

Instrukcja: obejrzyj film pod tytułem „Tajna broń zawodowców”. Następnie odpowiedz na kilka pytań do filmu. Na tej podstawie opracuj krótką ustną lub pisemną notatkę na temat prezentowanego mini-wykładu Szurawskiego. Potem przedstaw wyniki pracy na zdalnej platformie.

Pytania do filmu: „O czym jest film?”, „Na co zwróciłeś/zwróciłaś uwagę?”, „Co myślisz po obejrzeniu filmu?”, „Kim jest osoba występująca w filmie?”, „Co jest ważne dla osoby mówiącej w filmie?”, „Jaka wiedza wynika z filmu?”, „Co można zrobić z uzyskaną wiedzą?” oraz „Czego jeszcze więcej chcesz się dowiedzieć?”.

Osoby uczące się przystępują do pracy z filmem. Współpracując online w parach udzielają odpowiedzi na postawione pytania do filmu za pośrednictwem wideorozmowy. Następnie na forum omawiają najważniejsze zagadnienia z filmu na platformie do zdalnej edukacji. Na tym etapie podejmują próbę udzielenia odpowiedzi na zawarte w temacie lekcji pytanie: „Jak motywować siebie do uczenia się?”.

Notatki opracowane przez uczniów w tym ćwiczeniu stanowią punkt wyjścia do kolejnej aktywności. Warto zwrócić uwagę na to, aby sam proces poszukiwania odpowiedzi na postawiony przed nimi problem wzbudzał zaciekawienie uczniów i uczennic, wpływał na ich poziom motywacji. Otworzy to przed nimi drzwi do efektywnej dyskusji w formie odwróconego celu oraz w formie metaplanu.

Metoda odwróconego celu „Jak skutecznie demotywować się do uczenia?”

Osoba nauczająca proponuje uczniom i uczennicom nietypowe ćwiczenie z wykorzystaniem mało znanej i raczej nie stosowanej na zajęciach w szkole metody odwróconego celu. Zadanie polega na wygenerowaniu pomysłów stanowiących odpowiedź na pytanie: „Jak skutecznie demotywować się do uczenia?”.

Nie ma tutaj zatem standardowej dyskusji, jak coś ulepszyć, poprawić, udoskonalić. Celem uczniów jest zebranie wszystkich sposobów na to, żeby się nie udało nauczyć, żeby skutecznie się zdemotywować do nauki. Mają opisać wszystko to co robią, gdy nie chce się im uczyć. Piszą: „żeby się nie udało, trzeba...”.

Ćwiczenie zawiera schemat przebiegu dyskusji w formie odwróconego celu. Instrukcja: weź aktywny udział w dyskusji. Pamiętaj o najważniejszych zasadach obowiązujących podczas pracy tą metodą w zespole podczas generowania pomysłów i poszukiwania najlepszego rozwiązania na zdefiniowany problem. Możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online. Powodzenia! Projekt [Odwrócony scenariusz](#) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

W efekcie osoby uczące się tworzą listę demotywatorów, określając bardzo dokładnie, wszystko to, co ich zniechęca do nauki. Koncentrują się na negatywnych aspektach uczenia się. Jednak zadanie na tym się nie kończy. Następnie muszą te negatywy przemienić na pozytywy. Czyli zebrane demotywatory czynią motywatorami. Na zakończenie ćwiczenia opisują stan idealny, efekt, cel do zrealizowania oraz formułują wnioski.

Metaplan „Skuteczne motywowanie się do uczenia”

Osoba nauczająca proponuje uczniom i uczennicom ćwiczenie z wykorzystaniem metody metaplanu. Zadanie polega na analizie problemu z uwzględnieniem kilku aspektów. Osoby uczestniczące w dyskusji odpowiadają na cztery pytania, a następnie formułują wnioski.

Podstawowe pytania dla metaplanu to: „Jak jest?” („Jak było?”) „Jak powinno być?” („Jak miało być?”) „Dlaczego nie jest tak, jak powinno być?” oraz „Co zrobić, żeby było tak, jak powinno być?”. Do analizy uczniowie biorą temat motywacji do uczenia się. Mają odnieść się do własnych doświadczeń związanych z chęciami lub ich brakiem do nauki w szkole. Temat można zawęzić np. do wybranego przedmiotu.

Ćwiczenie zawiera schemat przebiegu dyskusji w formie czterech otwartych pytań pomocniczych. Instrukcja: weź aktywny udział w dyskusji. Zdefiniuj problem wymagający rozwiązania, a następnie poszukaj pomysłów. Wykorzystaj w tym celu pytania typowe dla metaplanu. Na podstawie udzielonych odpowiedzi sformułuj najważniejsze wnioski na zakończenie współpracy.

Pamiętaj o najważniejszych zasadach obowiązujących podczas pracy tą metodą w zespole podczas generowania pomysłów i poszukiwania najlepszego rozwiązania na zdefiniowany problem. Możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online. Powodzenia! Projekt [Metaplan](https://zpe.gov.pl/) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Dyskusję metodą metaplanu można przeprowadzić zespołowo lub w małych grupach. Prezentacja wyników pracy zostaje przedstawiona w sposób graficzny w formie plakatu na wirtualnej tablicy platformy do zdalnej edukacji. Atutem tej metody jest jej uporządkowany charakter, przy jednoczesnej możliwości ujęcia problemu w wielu aspektach. Zebranie i przypisanie zagadnień do poszczególnych logicznie ze sobą powiązanych etapów pozwala na całościowe ujęcie zdefiniowanego problemu.

W efekcie uczniowie i uczennice doskonalą kompetencje związane z pozyskiwaniem i porządkowaniem informacji na zadany temat, formułowaniem pytań problemowych, formułowaniem wniosków z dyskusji. Ponadto doskonalą umiejętność współpracy online i pracują nad poziomem własnej automotywacji do uczenia się.

Część 3. Faza podsumowująca lekcję

W ostatniej części zajęć osoba ucząca proponuje uczniom i uczennicom trzy aktywności: quiz edukacyjny, ćwiczenie interaktywne oraz zadanie domowe. Uwzględniając pracę z osobami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trzeba pamiętać o odpowiednim dostosowaniu proponowanych zadań do zespołu klasowego oraz poszczególnych uczniów i uczennic.

Podstawowym celem tej fazy jest rekapitulacja treści omawianych w fazie wstępnej oraz w fazie realizacji lekcji. Zespół dokonuje zebrania, uporządkowania i powtórzenia poznanych wiadomości. Zostają zweryfikowane cele zajęć, na ile udało się je osiągnąć. Ważna jest także refleksja na temat tego, co udało się zrobić, a czego nie i dlaczego. Pojawiają się także propozycje, w jakim kierunku się rozwijać.

Quiz edukacyjny „Automotywacja! Sprawdź, czy potrafisz zwiększyć swoją motywację”

Instrukcja: wypełnij samodzielnie quiz edukacyjny na temat motywowania siebie do uczenia się. Odnosząc się do wiadomości uzyskanych podczas zajęć odpowiedz na wszystkie pytania.

Pamiętaj, że w każdym zadaniu tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa. Pytania są dostępne dla Ciebie w kilku formach do wyboru: w wersji elektronicznej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej lub jako dokument tekstowy udostępniony przez osobę uczącą na zdalnej platformie edukacyjnej lub w wersji wydruku.

Powodzenia!

Quiz edukacyjny [„Automotywacja! Sprawdź, czy potrafisz zwiększyć swoją motywację”](https://zpe.gov.pl/). (dostępny w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Ćwiczenie ma tytuł: „Metaplan”

Wykreślanka wirtualna zawiera tabelę z literami alfabetu do wykreślenia ukrytych słów. Instrukcja: znajdź słowa związane z motywowaniem siebie do uczenia się: motywacja, planowanie, demotywatory, skuteczność, odpowiedzialność, efekty, dyskusja, problem, rozwiązanie, aktywność, współpraca, diagnoza, możliwości, przyczyny, wnioski. Ćwiczenie może być dostępne w dwóch wersjach: online lub wydruku. Powodzenia! Wykreślanka [„Metaplan”](https://learningapps.org/) (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Zadanie domowe „Poszukiwanie źródeł motywacji”

Motywacja to coś, co pozwala działać, podejmować różne aktywności, dążyć do realizacji celów, urzeczywistniać zamierzenia. Synonimy tego słowa to: chęć, pragnienie, zamiar. Najczęściej kojarzona jest z poziomem energii, którą ktoś ma do działania, do wykonania określonego zadania, zrealizowania konkretnego planu.

Instrukcja: zapoznaj się z artykułem napisanym przez trenerkę i wykładowczynię Katarzynę Mol-Galios. Tekst [„Motywacja do uczenia się. Jakie jest jej źródło?”](https://indywidualni.pl/edustrefa/motywacja-do-uczenia-sie-jakie-jest-jej-zrodlo?) został umieszczony w serwisie Indywidualni.pl (materiał w serwisie: <https://indywidualni.pl/edustrefa/motywacja-do-uczenia-sie-jakie-jest-jej-zrodlo>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

Następnie opracuj własną listę motywatorów, czyli motywujących cię do uczenia się czynników, impulsów, bodźców, rzeczy. W tym celu zainspiruj się opisanymi w artykule motywami uczenia się. Efekty swojej pracy zaprezentuj w

formie checklisty. Możesz posłużyć się tradycyjnymi technikami i przygotować listę kontrolną odręcznie lub wykorzystać dowolny edytor tekstu.

Swoją pracę prześlij osobie nauczającej za pośrednictwem zdalnej platformy. W przypadku trudności z wykonaniem zadania poproś o dodatkowe instrukcje nauczyciela, nauczycielkę lub osobę z najbliższego otoczenia.

Ewaluacja zajęć

Ocena zajęć następuje w formie krótkiej ustnej informacji zwrotnej od osoby prowadzącej dla uczniów i uczennic. Informację zwrotną na temat uczenia się przekazują również osoby uczące się nauczycielowi, nauczycielce.

BIBLIOGRAFIA

1. Bennewicz M., (2014), *Coaching, kreatywność, zabawa: narzędzia rozwoju dla pasjonatów i profesjonalistów*, Gliwice: Helion.
2. Bowkett S., (2000), *Wyobraź sobie, że...Ćwiczenia rozwijające twórcze myślenie uczniów*, Warszawa: WSiP.
3. Buzan T., (2003), *Pamięć na zawołanie*, Łódź: Wydawnictwo Aha!
4. Covington M. V., Teel K. M., (2004), *Motywacja do nauki*, Gdańsk: Wydawnictwo GWP.
5. Davis R.D., Braun E.M., (2004), *Dar uczenia się*, Poznań: Wyd. Zysk i S-ka.
6. De Bono E. (1996), *Sześć kapeluszy czyli sześć sposobów myślenia*, Warszawa: Medium.
7. De Bono E., (1998), *Naucz się myśleć kreatywnie*, Warszawa: Prima.
8. Dennison P. E., Dennison Gail E., (2005), *Gimnastyka mózgu: przewodnik dla rodziców i nauczycieli*, Warszawa: MINK Wydawnictwo.
9. Gmitrzak D., (2013), *Obudź swoją kreatywność: jak aktywować twórczy potencjał umysłu*, Gliwice: Wydawnictwo Helion.
10. Harmin M., (2004), *Duch klasy. Jak motywować uczniów do nauki?*, Warszawa: Wydawnictwo CEO.
11. Nęcka E. (1995), *Proces twórczy i jego ograniczenia*, Kraków: Impuls.
12. Nęcka E., (1994), *TROP Twórcze Rozwiązywanie problemów*, Kraków: Impuls.
13. Nęcka E., (2003), *Psychologia twórczości*, Gdańsk: Gdańskie Wydaw. Psychologiczne.
14. Poncin M., (2007), *Gimnastyka umysłu*, Warszawa: Wydawnictwo: KDC.
15. Szmidt K. J., (2007), *Pedagogika twórczości*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
16. Szmidt K.J., (2007), *Pedagogika twórczości*, Gdańsk: GWP.
17. Szmidt K.J., (2010), *ABC kreatywności*, Warszawa: Difin, 2010.
18. Taraszkiewicz M., (2002), *Jak uczyć lepiej, czyli Refleksyjny praktyk w działaniu*, Warszawa: Wyd. 7.
19. Taraszkiewicz M., (2006), Rose C., *Atlas efektywnego uczenia (się)*, Warszawa: CODN.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1

Tekst źródłowy: „Opowieść o mocy człowieka”

„Dawno, dawno temu w górach Tybetu zebrali się mędrcy tego świata znający tajemnice mocy człowieka. Wiedzieli, że czasem ludzie robią rzeczy straszne i wykorzystują ową potęgę przeciwko sobie. Postanowili, więc ukryć moc człowieka przed nim samym.

Długo medytowali, dyskutowali, szukając najlepszego miejsca na świecie. Jeden z mędrców powiedział: *Ukryjmy tę moc w najgłębszej kopalni świata, zasypmy ją kamieniami i ogromnymi głazami- człowiek tam jej nie znajdzie*, ale inni kręcili głowami mówiąc: *człowiek to arcyciekawe stworzenie, lubi badać głębokie pieczary – z pewnością ją znajdzie*.

Drugi mędrzec powiedział: *Ukryjmy moc człowieka na dnie najgłębszego oceanu, postawmy na straży żarłoczne ryby i niebezpieczne prądy – nie znajdzie jej*. Ale inni twierdzili: *I tam zagoni człowieka ciekawość i chęć przeżycia przygody – znajdzie ją*. Następny radził, aby moc człowieka umieścić na szczycie najwyższej góry, zasypać ją śniegiem, zakuć w wiecznym lodzie, na straży postawić wicher i mróz, ale i te przeszkody zdawały się być za małym wyzwaniem dla niepokromionej żądzy zdobywania, od wieków mieszkającej w ludziach.

I kiedy zdawało się, że nie ma już takiego miejsca, gdzie można by ukryć ludzką moc, najstarszy z mędrców powiedział: *Ukryjcie tę moc w samym człowieku, tam na pewno nie będzie jej szukał... Do głowy mu nie przyjdzie, że wszystko, co najwspanialsze na świecie ma właśnie w sobie!*

Tak też uczynili....”

Źródło: stara buddyjska przypowieść.

Załącznik 2

Ćwiczenie ma tytuł: „Odwrócony scenariusz” i zawiera schemat przebiegu dyskusji w formie odwróconego celu.

Instrukcja: weź aktywny udział w dyskusji. Pamiętaj o najważniejszych zasadach obowiązujących podczas pracy tą metodą w zespole podczas generowania pomysłów i poszukiwania najlepszego rozwiązania na zdefiniowany problem. Możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online. Powodzenia!

Projekt [Odwrócony scenariusz](https://zpe.gov.pl/) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

ODWRÓCONY SCENARIUSZ	
CEL EFEKT STAN IDEALNY	ŻEBY SIĘ NIE UDAŁO, TRZEBA:
WNIOSKI	

Źródło: opracowanie własne. Grafika z zasobów Canva.com.

Załącznik 3

Ćwiczenie ma tytuł: „Metaplan” i zawiera schemat przebiegu dyskusji w formie czterech otwartych pytań.

Instrukcja: weź aktywny udział w dyskusji. Zdefiniuj problem wymagający rozwiązania, a następnie poszukaj pomysłów. Wykorzystaj w tym celu pytania typowe dla metaplanu. Pamiętaj o najważniejszych zasadach obowiązujących podczas pracy tą metodą w zespole podczas generowania pomysłów i poszukiwania najlepszego rozwiązania na zdefiniowany problem. Możesz wykonać notatkę na wydrukowanej karcie pracy lub w trybie online. Powodzenia! Projekt [Metaplan](#) (dostępne w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

The image shows a worksheet for the Metaplan method. It has a dark blue background with the word "metaplan" in yellow at the top. The worksheet is divided into four main sections, each with a white background and a dark blue border. The sections are: 1. "PROBLEM WYMAGAJĄCY ROZWIĄZANIA:" (Problem requiring solution), 2. "JAK JEST?" (How is it?) and "JAK POWINNO BYĆ?" (How should it be?), 3. "DLACZEGO NIE JEST TAK, JAK POWINNO BYĆ?" (Why is it not like it should be?), and 4. "CO ZROBIĆ, ŻEBY BYŁO TAK, JAK POWINNO BYĆ?" (What to do so it is like it should be?). The sections are decorated with colorful paper scraps (yellow, blue, green, red) and a yellow string.

Źródło: opracowanie własne. Grafika z zasobów Canva.com.

Załącznik 4

Quiz edukacyjny „Automotywacja! Sprawdź, czy potrafisz zwiększyć swoją motywację”.

Instrukcja: wypełnij samodzielnie quiz edukacyjny na temat motywowania siebie do uczenia się. Odnosząc się do wiadomości uzyskanych podczas zajęć odpowiedz na wszystkie pytania. Pamiętaj, że w każdym zadaniu tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa. Pytania są dostępne dla Ciebie w kilku formach do wyboru: w wersji elektronicznej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej lub jako dokument tekstowy udostępniony przez osobę uczącą na zdalnej platformie edukacyjnej lub w wersji wydruku. Powodzenia! Quiz edukacyjny „[Automotywacja! Sprawdź, czy potrafisz zwiększyć swoją motywację](https://zpe.gov.pl/)”. (dostępny w serwisie: <https://zpe.gov.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

1. Automotywacja sprowadza się do:

- motywowania kolegi, koleżanki do nauki
- motywowania samego siebie do uczenia się
- motywowania z wykorzystaniem aplikacji

2. Głównym celem automotywacji jest:

- wzbudzenie w sobie energii do uczenia się
- ukierunkowanie uwagi innych na siebie
- automatyczne wykonywanie zadania do końca

3. Właściwe podejście to:

- muszę się tego uczyć
- chcę się tego uczyć
- mogę się tego uczyć

4. Aby być zmotywowanym do uczenia się trzeba:

- wyznaczyć sobie cel do osiągnięcia
- bardzo dużo się uczyć do późnej nocy
- walczyć z lenistwem, łakomstwem i nudą

5. Motywatory to:

- typowe czynniki motywów do nauki
- nietypowe czynniki motywacyjne do nauki
- indywidualne czynniki motywujące do nauki

6. Demotywatory to

- indywidualne czynniki neutralizujące chęć do nauki
- indywidualne czynniki osłabiające chęć do nauki
- indywidualne czynniki wzmacniające chęć do nauki

7. Coś, co inspiruje jednych uczniów, innych:

- może, ale nie musi zachęcać do uczenia się
- musi, ale nie może zachęcać do uczenia się
- nie musi i nie może zachęcać do uczenia się

8. Żeby się zmotywować do uczenia trzeba:

- zrezygnować z przyjemności na rzecz obowiązków szkolnych
- zrezygnować z obowiązków szkolnych na rzecz przyjemności
- postarać się uczynić obowiązki szkolne przyjemnymi

9. Motywator wewnętrzny to:

- strach przed sprawdzianem
- zainteresowanie nowym tematem
- niezadowolenie z wykonanego projektu

10. Aby mieć zapal do nauki trzeba:

- systematycznie stosować suplementację
- dostrzegać pozytywne efekty edukacji
- dostawać wyłącznie bardzo dobre oceny

11. W rozwiązaniu trudnego zadania pomaga:

- negatywne nastawienie do przedmiotu
- neutralne nastawienie do zadań domowych
- pozytywne nastawienie w pokonywaniu trudności

12. W skutecznym uczeniu się przeszkadza:

- odkładanie nauki na później
- wykonywanie zadań systematycznie
- stawianie nauki na pierwszym miejscu

Źródło: opracowanie własne.

Załącznik 5

Ćwiczenie ma tytuł: „Metaplan” i zawiera tabelę z literami alfabetu do wykreślenia ukrytych słów.

Instrukcja: znajdź słowa związane z motywowaniem siebie do uczenia się: motywacja, planowanie, demotywatory, skuteczność, odpowiedzialność, efekty, dyskusja, problem, rozwiązanie, aktywność, współpraca, diagnoza, możliwości, przyczyny, wnioski. Ćwiczenie może być dostępne w dwóch wersjach: online lub wydruku. Powodzenia! Wykreślanka „Metaplan” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/>), dostępny online [dostęp: 11.03.2022].

G	X	M	O	Ż	L	I	W	O	Ś	C	I	X	S	X	R	Y	G	W	D
H	M	O	B	M	Y	K	E	D	Y	S	K	U	S	J	A	C	P	Z	J
T	X	H	W	S	P	Ó	Ł	P	R	A	C	A	O	O	K	T	Z	E	M
M	R	I	W	C	P	C	M	O	T	Y	W	A	C	J	A	G	A	I	K
V	G	M	P	L	A	N	O	W	A	N	I	E	R	F	R	P	Q	S	P
M	U	W	N	I	O	S	K	I	G	K	D	Q	Z	V	R	I	C	J	W
A	M	D	O	M	V	L	D	E	F	E	K	T	Y	N	G	Z	V	Z	N
N	M	I	U	E	X	W	D	D	E	M	O	T	Y	W	A	T	O	R	Y
S	O	J	F	W	H	P	R	Z	Y	C	Z	Y	N	Y	C	P	S	B	A
T	X	C	H	G	D	I	Q	I	T	A	A	T	B	O	Y	X	X	F	F
J	R	O	Z	W	I	Ą	Z	A	N	I	E	R	Y	T	P	C	A	D	O
P	V	X	L	P	R	O	B	L	E	M	E	U	T	F	M	R	E	S	X
L	X	F	L	D	I	A	G	N	O	Z	A	R	M	V	D	A	H	O	V
S	K	U	T	E	C	Z	N	O	Ś	Ć	D	C	T	S	J	L	M	M	X
T	K	B	P	Z	F	I	A	Ś	S	B	D	G	Q	X	K	D	N	W	H
A	K	T	Y	W	N	O	Ś	Ć	U	D	G	T	Q	Y	Y	I	V	T	T

Źródło: opracowanie własne. Grafika pochodzi z serwisu Learning Apps.